

24. sezóna Orchestru BERG

MĚSTO BEZ ŽIDŮ

... němý film 100 let od premiéry

pondělí 7. října 2024, 19:30

Studio Hrdinů

Město bez Židů / Die Stadt ohne Juden [1924, Rakousko, režie: Hans Karl Breslauer]
němý film na motivy stejnojmenného románu z roku 1922 od Hugo Maximiliana Bettauera

hudba: **Petr Wajsar** [2014]

Orchestr BERG

Anna Jouzová Sommerová, Marko Ferenc, Gabriela Barillová – housle, Kateřina Lískovcová – viola, Helena Velická – violoncello, Jan Tengler – baskytara & kontrabas, Jana Jarkovská – flétna, Veronika Coganová – klarinet, Tomáš Bürger – horna, Tomáš Bialko – trombón, Antonín Procházka – bicí nástroje

Petr Wajsar – klavír a elektronika

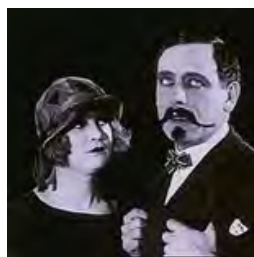
Peter Vrábel – dirigent

Michal Hodan – zvuk

Děkujeme za spolupráci Židovskému muzeu v Praze a Památníku ticha.

POZNÁMKY K FILMU

Film **Město bez Židů** [Die Stadt ohne Juden], natočený rakouským filmovým režisérem a producentem Hansem Karlem Breslauerem [1888–1965] podle stejnojmenného románu spisovatele, novináře a dobrodruha Maximiliana Huga Bettauera [1872–1925], byl celá desetiletí – až do znovuobjevení neúplné kopie v Nederlands Filmmuseum v roce 1991 – považován za ztracený.

V předválečné době byl uváděn ve dvou vlnách, nikdy ovšem neměl mnoho štěstí. Pouť filmu po promítacích sálech zahájila v červenci 1924 technicky nevydařená premiéra, která skončila roztržkou mezi režisérem a autorem předlohy, jenž se vzápětí od filmu distancoval. Obnovenou premiéru zažil snímek 11. října 1924 v kinosále na vídeňském předměstí Neustadt, tuto akci ale poznamenal násilný protest místních hakenkreuzlerů napadajících diváky a rušících představení vhadzováním pachových bomb do promítacího sálu. Berlínskou premiéru v roce 1926 rovněž provázely protesty a film navíc strhala i oficiální kritika v liberálním tisku jako tendenční a posilující negativní stereotypy. Berlínské fiasko s předchozími veřejnými nepokoji a skandály nakonec vedlo k zákazu uvádět snímek za mořem a ke zrušení newyorské premiéry, k níž mělo dojít v roce 1928.

Druhou šanci dostal film jen pár let po nástupu zvukového filmu v roce 1933 v Amsterdamu. Co způsobilo nenadálý comeback neozvučeného snímku? Žádný distribuční trik, nýbrž radikální proměna politické situace v Německu. V reakci na ni se v polovině července 1933 rozhodl amsterdamský divadelní dům Theater Carré, zaměřený na operetní a kabaretní repertoár, pro znovuuvvedení filmu v rámci série veřejných projekcí, k nimž byl uspořádán také doprovodný program, zahajující recitálem hlavního varšavského kantora Geršona Siroty. Ze strany dramaturgie šlo jednoznačně o pokus přimět nizozemskou veřejnost, aby se nestavěla laxně k rostoucí hrozbě antisemitismu, jenž se stal součástí tehdejší oficiální německé politiky a státní propagandy. Kritika ovšem nepřijala tuto iniciativu vůbec kladně. Naopak pořadatele vinila z prokazování medvědí služby uváděním špatně hraného, zastaralého německého filmu proloženého folklórními motivy a mezititulky chvatně

přeloženými do mizerné nizozemštiny. Údajně nízká úroveň produkce snímku podle kritiky zlehčovala vážnost situace Židů v Německu a ve výsledku působila kontraproduktivně. Jediným světlým momentem v celém podniku prý byla šťastná náhoda, že autor literární předlohy Hugo Bettauer měl již před léty předtuchu, která se ukázala být pravdivou...

Lze-li v takovém případě mluvit o štěstí, je diskutabilní, jisté ovšem je, že Bettauer sám pokládal svůj v pořadí první ze čtyř „velkých vídeňských románů“, jež mezi lety 1922–1924 napsal a vydal, za humoristické dílo. Jak vysvětlil na stránkách listu *Die Börse*, jednoho z mnoha, do kterých pravidelně přispíval, bezprostředním impulsem k napsání románu byl nápis na zdi jednoho vídeňského veřejného pisoáru, který hlásal: „Hinaus mit den Juden!“ [Pryč se Židy!]. Tento výron anonymní vášně byl podle Bettauera silným spouštěcím momentem, jenž aktivoval jeho fantazii. Sám se o tom vyjadřuje takto: „představa bodrého chlapíka, jaké vídáme na plakátech ozdobených rozverným hakenkreuzem a jaké též často slyšíme ve vozech městské elektrické dráhy, když si ve *Wiener Stimmen* čtou o křesťansko-německém očistném programu, mě přivedla k tomu, že jsem si začal pohrávat s myšlenkou, co by se asi s Vídní dělo, kdyby Židé skutečně jednou vzali volání po svém odchodu vážně.“

A co by se tedy dělo? To satirickým způsobem naznačuje děj filmu, který je v líčení příběhu až na pár nepodstatných detailů zcela věrný literární předloze, v níž je vše domyšleno do nejmenších podrobností.

Populistický kancléř smyšlené Republiky Utopie podlehne masovým protestům ulice a protizidovským náladám konzervativních poslanců, zaštiťujících se křesťanskou morálkou a tradičními hodnotami a angažujících se vehementně pro velkoněmeckou myšlenku šířenou ponejvíce po levných výčepech. V důvěrném rozhovoru s hlavou církve konstatuje, že situace je neúnosná a je třeba ji urychleně řešit tím, že vláda vyslyší hlas lidu, jenž volá po vypovězení Židů. Poté, co svůj záměr naplní, ovšem začíná postupně vycházet najevo, že ti, kdo propůjčovali hlavnímu městu Utopie, v němž nelze nepoznat Vídeň 20. let, nezaměnitelnou kosmopolitní eleganci a udržovali jeho status politického, obchodního a kulturního centra, byli právě Židé, a to nejen ti nejbohatší, ale Židé všech vrstev. Společně s nimi město ztrácí nejen šarm a pestrost, ale upadá též hospodářsky a intelektuálně a dostává se do politické izolace. Zatímco ulicemi vane všudypřítomný duch maloměstského šosáctví a divadla uvádějí laciné frašky, zatímco se výklady módních domů, druhy propagujících poslední pařížskou módu, plní podvlékačkami a neforemnými jupkami a elegantní kavárny se proměňují v nálevny laciné kořalky a piva, na kancléřství docházejí čím dál tím horší zprávy. Obchody váznou, inflace stoupá, měna se řítí do propasti. Děj se zahušťuje a vrcholí scénami z blázince, v němž zavilý antisemita a poslanec za velkoněmeckou stranu propadá delirickému bludu, že je sám sionistou. Filmová adaptace, stejně jako její literární předloha, končí happyendem. V tomto ohledu se bohužel Bettauerova jinak mrazivě přesná předtucha nenaplnila.

Kompozice filmového obrazu využívá techniku tzv. viráže – barevného tónování filmu, které se provádělo buď kolorováním anilinovými barvami, nebo vymýváním částech stříbra a jejich nahrazováním barevným pigmentem. Různé sekvence tak mají své specifické barevné ladění, jež se stává jedním z důležitých prostředků obrazového vyprávění.

Filmarchiv Austria restauroval a digitalizoval film hned dvakrát – poprvé se pracovalo s promítací kopii z roku 1933 nalezenou v roce 1991 v Amsterdamu. V roce 2015 se našla na bleším trhu v Paříži úplná kopie filmu a její vyčištěná podoba měla i díky crowdfundingové kampani premiéru v roce 2018.

MAXIMILIAN HUGO BETTAUER: ŽIVOT JAKO DOBRODRUŽNÝ ROMÁN

Hugo Bettauer se narodil 18. 8. 1872 v Badenu u Vídně jako nejmladší ze tří dětí židovského burzovního makléře Arnolda Bettauera a jeho ženy Anny, rozené Wecker. Otec zemřel, když byl Bettauerovi rok, a Anna s dětmi se přestěhovala do Vídně, kde od roku 1886 Bettauer navštěvoval gymnázium. V roce 1890, po dovršení osmnácti let, konvertoval k protestantství a přihlásil se k dobrovolné roční službě u císařských myslivců v Tyrolsku, z níž ovšem, údajně kvůli šikaně, po pěti měsících dezertoval. Po této epizodě se celá rodina přestěhovala do Zürichu, kde Bettauer začal

studovat žurnalistiku. Roku 1896 se oženil se svou vídeňskou láskou Olgou Steinerovou, s níž po smrti matky vycestoval do USA. Od této první americké cesty se začíná odvíjet Bettauerův strmý novinářský a literární vzestup, který ovšem doprovází mnoho skandálů a dramatických zvrátů.

Počátkem roku 1899 se Hugo a Olga vracejí do Evropy a usazují se v Berlíně. Bettauer se zde snaží prosadit jako novinář. V polovině roku přichází na svět syn Gustav Heinrich, manželství se ale nakonec rozpadá, na čemž má jistě podíl skutečnost, že Bettauer přichází v důsledku neuvážených investic o téměř celý svůj majetek. Jako novinář listu *Berliner Morgenpost* rozpoutá skandál, jenž v roce 1901 vrcholí žalobou za nactiutrhaní a končí Bettauerovým odsouzením a vypovězením z Pruska.

Bettauer se uchyluje nejprve do Mnichova, kde se živí prací pro kabaret *Die elf Scharfrichter*, a poté do Hamburku, kde píše pro časopis věnovaný gastronomii. Tehdy se také poznává se svou druhou ženou Helene Müller a po svatbě s ní se znovu vydává za moře. Usazuje se v New Yorku, kde pracuje jako reportér pro dva německé listy – *Deutsche Zeitung* a *New Yorker Staatszeitung*. V roce 1904 se stává podruhé otcem – na svět přichází syn Reginald Parker. V únoru 1907 navazuje Bettauer spolupráci s *New Yorker Morgen-Journal*, listem zaměřeným na německy hovořící přistěhovalce, v němž vydává na pokračování několik populárních románů.

V roce 1910 se vrací jako dopisovatel tohoto listu do Vídně, spolupracuje i s *Die Zeit*. V roce 1914 snaží dobrovolně narukovat, je ale odmítnut, údajně z důvodu přijetí občanství Spojených států. Léta 1914–1918 tráví jako redaktor liberálního deníku *Neue Freie Presse* a po válce pokračuje ve své práci korespondenta pro *New York American* a *New Yorker Staatszeitung* a současně se angažuje v práci pro Americký výbor na pomoc trpícím v Rakousku.

V roce 1920 se Bettauer dostává na vrchol své kariéry nejen jako publicista, ale též jako plodný literární autor. Jeho doménou je žánr zábavní literatury, rozhodně ale nelze všechny jeho práce odsoudit jako obyčejný brak. Bettauer v této době píše tři až pět románů ročně. Vycházejí nejprve na pokračování časopisecky a poté i knižně, řada z nich je současně adaptována pro film [např. *Faustrecht* [Pěstní právo] a *Hemmungslos* [Bez zábran] – oba z roku 1920].

Mezi lety 1922 a 1924 vydává Bettauer postupně čtyři ze svých „velkých vídeňských románů“. *Město bez Židů* vychází jako první a po něm pak následují *Der Kampf um Wien* [Boj o Vídeň, 1922], *Die freudlose Gasse* [Ulička, kde není radosti, 1923] a *Das entfesselte Wien* [Nespoutaná Vídeň, 1924]. Od února 1924 současně začíná spolu se svým novinářským kolegou, spisovatelem, lidskoprávním aktivistou a pacifistou Rudolfem Oldenem [1885–1940] vydávat vlastním nákladem časopis *Er und Sie. Wochenschrift für Lebenskultur und Erotik* [On a ona. Časopis životního stylu a erotiky], který se v dosud nebývalém měřítku věnuje do té doby obecně přehlíženým a tabuizovaným tématům jako prostituce, homosexualita, potraty, ale též nezaměstnanost, bezdomovectví a další akutní sociální problémy válkou vyčerpaného mladého rakouského státu.

Za tento svůj posledně zmíněný počín je Bettauer od samého počátku terčem nejhrubších útoků. V březnu 1924 o něm křesťanský socialista Anton Orel píše: „Žid Bettauer začal vydávat svůj svinský židovský časopis, jímž pouze spekulantským způsobem využívá nouzi lidí, kterou dále prohlubuje a tím na ní po židovském způsobu vydělává.“ Podobné útoky na Bettauera nebyly ojedinělé, což dokládá i další text uveřejněný v dubnu 1925 na stránkách antisemitského čtrnáctideníku *Der Weltkampf*, vydávaného jedním z pozdějších hlavních ideologů Třetí říše Alfredem Rosenbergem. V pamfletu nazvaném *Případ Bettauer: Ukázkový příklad židovské podvratné činnosti* z pera samotného Rosenberga je Bettauer uváděn jako „typický příklad židovské zvrhlosti a zvrácenosti“.

U stupňujících se slovních útoků bohužel nezůstalo. Dne 10. března 1925 Bettauera napadl přímo v redakci fanatický stoupenec NSDAP, zubní technik Otto Rothstock. Několikrát na něj vystřelil a Bettauer po dvou týdnech boje o život ve vídeňské nemocnici svým zraněním podlehl. O motivech atentátu se hodně spekovalo, nikdy však nebyly zcela objasněny. Sám Rothstock tvrdil, že jej pobuřovala Bettauerova údajná mravní nevázanost a, jak doslova

uvedl, nestoudnost. Rothstock byl sice souzen, nakonec však soud dospěl k závěru, že byl v době spáchání činu nepřičetný. Rothstock byl hospitalizován v ústavu pro choromyslné, odkud byl nakonec koncem května 1927 bezpodmínečně a bez dalšího vysvětlení propuštěn.

HUDBA

Nová hudba k filmu Město bez Židů vznikla před deseti lety. Orchester Berg objednal u skladatele Petra Wajsara hudbu k „amsterdamské“ verzi a premiéroval ji ve spolupráci s Židovským muzeem v Praze 13. října 2014 ve Španělské synagoze. K letošnímu stému výročí filmové premiéry měla být doplněna hudba k původně chybějícím obrazům, to se ale nakonec ukázalo jako naprosto nemožné – pařížská kopie je totiž v desítkách drobností natolik odlišná, že by musela vzniknout nová hudba pro celý film. Proto i v roce stého výročí premiéry nakonec promítáme kratší verzi filmu z roku 1933.

Petr Wajsar o vzniku hudby:

Stejně jako někteří z mých kolegů byl jsem i já řadou pražských filmových klubů několikrát přizván k doprovodu němých filmů hrou na klavír. Když proto přišla nabídka Orchestru BERG, netrvalo dlouho [tedy vlastně trvalo, ale předchozí definice zní nesrovnatelně lépe] a koncept celého večera byl na světě. Nápad ke mně přišel u zvukové instalace na jednom hudebním festivalu, jejíž součástí bylo staré pianino, na které bylo možno hrát. V introvertní chvíli jsem u něj strávil mnoho dlouhých minut v nostalgickém vzpomínání na dávné časy a postupně lapen jeho kouzlem jsem se rozhodl věnovat mu v této skladbě sólový part. Ve své partituře výslovně žádám nenaladěný nástroj, aby záměr autenticity zvuku dosáhl co největšího efektu.

Skladatel, zpěvák a instrumentalista **Petr Wajsar** [*1978] se s lehkostí pohybuje v řadě hudebních žánrů. Studoval skladbu na Pražské konzervatoři, Konzervatoři Jaroslava Ježka a na HAMU. Vedle skladatelské práce se věnuje hře na klavír a baskytaru, působí jako zpěvák, textař i aranžér. V minulosti spolupracoval například s Českou filharmonií, Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu nebo festivalem Pražské jaro. S vokálním souborem Skety obdržel několik prestižních cen, malá pódia brázdí se sólovým projektem Develooper.

Za filmovou hudbu k filmu Hastrman obdržel cenu Český lev, byl také nominován na Cenu Alfréda Radoka za hudbu k muzikálu Pornohvězdy. Letos v září zazněl na festivalu Dvořákova Praha ve světové premiéře jeho koncert pro violoncello a symfonický orchestr Violoncelloops v podání Václava Petra a České filharmonie. Orchester BERG objednal a premiéroval již jedenáct jeho skladeb a řadu aranží. Jmenujme alespoň kompozici Osm vět na vějíře na texty Paula Claudela [2012, soutěž NUBERG – hlavní cena i cena veřejnosti], orchestrální dílo s videem Drum'n'Berg [2007, soutěž NUBERG – cena veřejnosti] nebo skladbu Infantaria pro ansámbl a elektroniku [2022].

www.wajsar.cz

Peter Vrábel je slovenský dirigent, který žije a pracuje v Praze. V roce 1995 založil Orchester BERG a určil jeho hudební směřování – díky němu je dnes tento orchestr oceňován jako jedinečný interpret hudby 20. století a hudby soudobé. Spolupracuje se soudobou českou skladatelskou špičkou a vytváří inspirativní tvůrčí prostor pro vynikající umělce mladé generace. Je držitelem Ceny Gideona Kleina. Za svoji práci s Orchestrem BERG získal v roce 2010 od České hudební rady / UNESCO ocenění za zásluhy o kvalitu a šíření české hudby.

Orchester BERG je špičkové české těleso, které již řadu let přináší svěží vítr na českou hudební scénu – uvádí inovativní a zároveň divácky atraktivní projekty kombinující současnou hudbu s tancem, filmem, divadlem, projekcemi apod. Je průkopníkem uvádění současné hudby mimo tradiční sály – od roku 2005 vystoupil v celé řadě industriálních objektů i v rozestavěné stanici pražského metra. Jednou z nejvýznamnějších aktivit orchestru je podpora českých skladatelů především mladé generace. Za dobu své existence objednal a ve světové premiéře uvedl více než dvě stovky nových děl. V českých premiérách také

představuje tvorbu těch nejvýznamnějších zahraničních skladatelů, mimo jiné i hudební divadlo Schwarz auf Weiss Heina Goebbelse, hudebně filmový kus Up-close Michela van der Aa, unikátní celovečerní kompozici In vain Georga Friedricha Haase nebo legendární dílo Györgye Ligetiho Poème symphonique pro 100 metronomů. Orchester BERG uvedl celou řadu vlastních originálních projektů, například ve spolupráci s tanečnicí 420PEOPLE, režisérkou Petrou Tejnorovou, choreografkou Mirkou Eliášovou nebo režisérským duem SKUTR. Spolupracuje s nejvýznamnějšími českými kulturními organizacemi, mezi nimiž jsou například Centrum současného umění DOX, Divadlo Archa, Národní divadlo, festivaly Struny podzimu, Pražské jaro, Hudební fórum Hradec Králové ad. Věnuje se také edukativním aktivitám pro všechny věkové kategorie. Za projekt Hudba k síréně získal prestižní cenu Prix Italia 2021.

www.berg.cz

SRDEČNĚ ZVEME NA DALŠÍ AKCI LETOŠNÍ SEZÓNY!

THE FABRICATION OF LIGHT | ... z temnoty do světla pondělí 4. listopadu 2024, 19:30, Fakulta humanitních studií UK

Chaya Czernowin – The Fabrication of Light [česká premiéra]

Orchester BERG & Peter Vrábel – dirigent

„To není skladba. To je monstrum. Ale tak nádherné!“
[Enno Poppe, skladatel a dirigent světové premiéry]

Výjimečná celovečerní kompozice skladatelky Chayi Czernowin v čistém prostoru atriá Fakulty humanitních studií UK. Dílo vytvořené v době covidového šoku je ztělesněním autorčina silného pouta k přírodě a za krátkou dobu od svého vzniku v roce 2020 zaznělo v mnoha zemích. Zvukovou meditací, která posluchače vede z temnoty do světla, Orchester BERG představí v české premiéře.

Koncert se koná ve spolupráci s Fakultou humanitních studií UK.

A NĚCO NAVÍC...

FANDÍTE NÁM?

Chcete s námi být intenzivněji? Nebo nám prostě jen dát dárek?

Chcete podpořit jedinečné projekty z oblasti nového umění?

Zajímá Vás, co se v BERGu chystá, a chcete u toho být jako první?

STAŇTE SE ČLENY KLUBERGU!

Získáte báječný pocit, že přispíváte ke vzniku nových skladeb! Díky Vám se Orchester BERG stane také o něco méně závislý na veřejných zdrojích. A navíc Vás pozveme například na letní klubové akce, kde se potkáte se skladateli i hudebníky!

Měsíční členský příspěvek: 123 Kč [jednotlivec] / 234 Kč [ve dvou]

Roční členství tak vyjde na 1 476 Kč, pro dva je to 2 808 Kč.

ZAJÍMAVOST

Víte, že i kdybychom vyprodali náš běžný sál jen vstupenkami za plnou cenu, činí příspěvek z grantů a dotací na každou z nich přibližně 800 - 1 000 Kč?

ČLENOVÉ KLUBERGU VZKAZUJÍ

„Jste úžasní, jak se neustále zdokonalujete a vymýšlíte nové a nové nápady!!! Gratuluji, obdivuji a držím palce:-)!!!!“ Martina B.

„Držím palce do další činnosti, obdivuji koncepci a koncerty se mi moc líbí.“ Jana M.

PŘIDEJTE SE!

Více informací: www.kluberg.cz

Obrátit se můžete také na Evu Kesslovou – T: 604 205 937, E: kluberg@berg.cz

přípitek členům KLUBERG – Eva Kesslová [Orchestr BERG], choreograf Jiří Kylián a paní Soňa Červená

DĚKUJEME TĚM, KTEŘÍ NÁM POMÁHAJÍ!

DÁRCI: Věra Babišová, Martina Bahbouhová, Radvan Bahbouh, Jarmila a Pavel Baudišovi, †Soňa Červená, Jan a Zora Činčerovi, Petr Doležal, Světlana Jägerová, Ondřej Jäger, JNV, Jakub Koutník, Tibor Lopušán, PGK, Vlasta Plocková, Helena a Martin Vágnerovi, Veronika a Libor Winklerovi

KLUBERG (klub dárců Orchestru BERG)

Blanka a Jaroslav Altovi, Martina a Radvan Bahbouhovi, Šimon Caban, †Soňa Červená, Nevelína Dodovová, Václav Eis, Petr Foltánek [ve dvou], Ivan Gabal & Jana Hybášková, Anna a Petr Hejlovi, Ladislav Jack Janků, Pavel Keller, Drahoslava Krnáčková, Rudolf Kryl, Jiří Kubíček [ve dvou], Rudolf Leška [ve dvou], Jana Macharáčková, Jiří Malíř, Jana Maříková, Alena Miltová, Mahulena Nešlehová, Věra Nettlová, Jáchym Novotný, Lucie Pavelková, Maika Potužilová, Iva Riley, Zuzana a Jan Rousovi, Kristián Suda, Kateřina Svatoňová, Tomáš Svatoň, Šárka Svobodová, Danilo Tuzar, Vladislava a Martin Valchářovi, Jan Vít, Erika Vorlová, Zuzana Zuberová a jeden anonymní člen

ANDĚLÉ (dobrovolníci)

Věra Babišová, Radvan Bahbouh, Eva a Tonda Blomannovi, Jan Brázda, AK Anna Císařová & Peter Babiš, Dominik Dvořák, Josef Dvořák, Pavel Dvořák, Rut Fialová, Ondřej Holas, Pavel Hons, Veronika Jaklová, Aleš Janíček, Tomáš Jindříšek, Jitka Kloučková, Adam Kneblík, Šimon Kočí, Ivana Kolářová, Johana Kratochvílová, Petr Kubík, Maja Madárová, Daniel Mikolášek, Alena Miltová, Martin Pavala, Michal Pečeňa, Kateřina Plevová, Eva Ridenourová, Michael Romanovský, Michaela a Howard Sidenberg, Petr Somol, Jonáš Starý, Barbora Šlosárková, Lukáš Trnka, Pavel Trnka, Jan Trojan, Pavel Trojan Jr., Šimon Urban, Michaela Volfová a David Zábranský...

PODPORA SEZÓNY 2024

Ministerstvo kultury ČR / Rok české hudby / Smetana 200, Hlavní město Praha, Evropská unie prostřednictvím programu Creative Europe a Národního plánu obnovy, Institut umění – SoundCzech, Praha 1, Praha 7, Partnerství OSA, BENU – síť lékáren

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

Classic Praha, KlasikaPlus, Český rozhlas, HISvoice

texty: Michaela Sidenberg / Židovské muzeum v Praze (film, Bettauer) a Eva Kesslová

korektura: PhDr. Alena Miltová

fotografie: Filmarchiv Austria [foto z filmu], Karel Šuster [Vrábel], Pavel Hejný [BERG], Astrid Ackermann [Czernowin]